

„Széchenyi Magyarországa és Európa”

Tudományos konferencia Budakeszin

2000. szeptember 21-23 között a Prohászka Ottokár Katolikus Gimnáziumban „Széchenyi Magyarországa és Európa” címmel tudományos konferenciát rendezett a Széchenyi Társaság, a Széchenyi Baráti Kör és Budakeszi önkormányzata; a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, a Richter Gedeon Vegyészeti Rt., valamint Dudok Péter és családja támogatásával.

Szeptember 21-én a konferencia vitaindító előadását Kosáry Domokos akadémikus tartotta a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében; köszöntő szavai után áttekintette a magyar történetírás gróf Széchenyi Istvánnal foglalkozó, meghatározó jelentőségű műveit. Másnap immár a gimnáziumban hallgathatták az érdeklődők az előadásokat. Az előadók sorában üdvözölhettük a korszakkal foglalkozó nagy tekintélyű kutatókat és fiatalabb pályatársait is. Egyed Ákos Széchenyi és Erdély kapcsolatát elemezte (Mit várt Erdély Széchenyitől 1848-ban?), Fenyő István Eötvös József szerepét vizsgálta (Eötvös József és a Habsburg birodalom 1848 előtt és 1849 után), Spira György záróelőadása mintegy összefoglalta az előző két nap kérdéseit. Bár az összes előadás ismertetésére nincs elég terünk, mégis mindenképpen fel kell hívunk a figyelmet Horváth Attilára – aki szokatlan, ámde tanulságos témával, a reformkor gazdasági fejlődésének és fejlesztésének jogi hátterével foglalkozott (A gazdasági és jogi modernizáció Széchenyi terveiben) –, Zakar Péterre, aki Széchenyi vallásosságát elemezte, valamint a reformkori közéletet elemző Völgyesi Orsolyára (Széchenyi és a rendi nyilvánosság fóruma az 1830-as években). T. Erdélyi Iлона saját családja történetét is bemutatva nyitott ablakot a XIX. század első felének magyar szokásaira. (A magyar biedermeier világa.) A Felvidékről érkezett Kiss László, nem hiva-

tásos történészként lepett meg bennünket Pongrácz Lajosról írott komoly tanulmányával (Nyugotfi, alias Pongrácz Lajos röpirata a Kelet Népe ellen 1841-ben), amelyből a korszak gondolkodói közötti feszültségekről értesülhettünk. Érdekes vita alakult ki Buday

Miklós előadása (A Széchenyi-életmű digitalizált kiadása) után;

vajon Széchenyi István műveinek gyors kiadása, hiányosságai ellenére fontosabb-e ma társadalmi szempontból, mint az életmű alapos feldolgozása, tudományos szempontból? A korszakkal foglalkozó kutatók tanácsai bizonyosan segítettek a kiadás szervezésében és a döntésben is. Korunk technikai fejlettsége pedig a kiadás folyamatos korrekcióját – szerencsénkre – már lehetővé teszi. A konferencia két napja közé szerencsésen illeszkedett az MTA-képtár megtekintése – Marosiné Szabó Júlia bevezetőjével és Körmeny Kinga ismertetőjével (Széchenyi hagyaték az MTA-könyvtárában).

Végeredményben az előadások átfogták Széchenyi István gróf és kora kutatásának legfontosabb kérdéseit – ismét csak a teljesség igénye nélkül felsorolva –, a balatoni hajózástól (Hudi József), Széchenyi önismeretétől (Iván László), hadügyi reformeszméitől (Ács Tibor), a jobbágykérdéstől (Marjanucz László), a nemzeti Kaszinóig (Tirpák Zsolt), illetve Széchenyi szerepéig az oktatásban (Rubovszky Péter) ... Az előadások komolyak, az előadók felkészültek voltak – néha a hallgatónak egyenesen az az érzés támadt, hogy az előadók legalább úgy élvezik előadásukat, mint ők. Az előadásokat a gimnázium tiszta és barátságos épületében azzal a jó érzéssel hallgathattuk, hogy olyasmiben van részünk, ami megszakítja a mindennapjaink egyhangúságát. E konferenciáról laikus leginkább a meglepetés érzését vihette magával; mennyi mindennel – politikával, pénzügyekkel, híddal, lóval, hajóval, folyóval... – volt képes Széchenyi foglalkozni, kora társadalmi, hírközlési viszonyai között. A történelemben járatosabbak számára Széchenyi tudatossága lehetett lenyűgöző; a sok, olykor egymástól teljesen eltérő feladatot végeredményben egyetlen cél, a magyar nemzet felemelése érdekében vállalta. A mélyebben érzőket Széchenyi küzdelme nyűgözhetette le – ellenségeivel, az értetlen világgal, de leginkább önmön kétségeivel és korlátaival; oly messze kortársai elé került, hogy tanácsot, megértést igazából senkitől sem várhatott. Neki kellett döntenie. Iszonyú teher volt ez, főleg akkor, amikor a politika megfordította e sorrendet; 1848 tavaszán neki... döntenie kellett. Pelyach István előadása (Széchenyi és az alkotmányos átalakulás kérdése 1848 tavaszán) Széchenyi életének éppen e legfontosabb fordulópontját elemezte. E kb. két hétnyi időszak története és értékelése – hogy miképp tétovázott a sors néhány napig, és miként alakult Széchenyi véleménye, felfogása – a magyar történetírás legjobb hagyományait idézte. Nem kevésbé tanulságos volt utána Spira György hozzászólása sem.

Akadékoskodók megkérdeshetik; minek Budakeszinek Széchenyi konferencia? Budakeszi idén város lett. Nem a lakosságszám, vagy a több és nagyobb építmény tesz települést igazán várossá, hanem a vállalt szellemi központ-szerep. Köszönettel tartozunk mindazoknak, akik ehhez áldozatos munkájukkal hozzájárultak – elsősorban Körösiné Merkl Hildának, a Széchenyi Baráti Kör elnökének, a konferencia szervezőjének.

Déry Attila

**2000. október 27-én 18 órakor
a Budakeszi Könyvtárban**

irodalmi estet tartunk

Nagy Kálmán

Két tábornok

című most megjelent könyvéről.

Bevezetőt mond

és a szerző eddigi munkásságát méltatja:

Dr Martyné Vágó Stefánia

Beszélgetés az íróval Vetter Antal altábornagnak, az 1848-49. évi szabadságharc táborkari főnökének életéről és vitéz Vattay Antal altábornagról, aki a II. vh. idején az I. huszárhadosztály megteremtője volt, valamint részt vett az 1944. okt. 15-i fegyverszüneti kísérletben.

A szerző a helyszínen dedikálja a műveit.
Minden érdeklődőt szeretettel várunk!